WIKIPEDIA

Jakutu valoda

Vikipēdijas lapa

Jakutu valoda ir tjurku saimes valoda, kas izplatīta plašā teritorijā Krievijas austrumos. Runā galvenokārt jakuti, kas apdzīvo plašu areālu Jakutijā, kur tā ir viena no oficiālajām valodām, kā arī Magadanas, Irkutskas apgabalos un Habarovskas un Piejūras novados. Jakutijā jakutu valoda ir viena no galvenajām *lingua franca* valodām. Ievērojams skaits dolganu, evenku, evenu un jukagiru to izmanto ne tikai starpnacionālai saziņai, bet arī kā ikdienas sarunvalodu.

Jakutu valoda **Саха тыла**	
Valodu lieto:	Krievija
Pratēju skaits:	456 288 (2002)[1]
Valodu saime:	Altajiešu Tjurku Ziemeļtjurku **Jakutu valoda**
Rakstība:	Kirilica (jakutu alfabēts)
Oficiālais statuss	
Oficiālā valoda:	Jakutija
Regulators:	*nav oficiāla regulatora*
Valodas kodi	
ISO 639-1:	*nav*
ISO 639-2:	`sah`
ISO 639-3:	`sah (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=sah)`

Jakutu (zils) un dolganu valodas (zaļš) izplatības areāls

Piezīme: Šī lapa var saturēt IPA fonētiskās rakstzīmes unikodā. Bez pilnīga renderēšanas atbalsta vajadzīgo simbolu vietā var redzēt jautājuma zīmes, kastes vai citus simbolus.

Pirmais jakutu alfabēts

Jakutu valoda pieder pie ziemeļtjurku valodu atzara (kopā ar šoriešu, tiviešu un dolganu valodām), bet atšķiras no tām ar ievērojamu aizguvumu slāni no paleoaziātu un mongoļu valodām. Valodā vērojama patskaņu harmonija un aglutinācija, nav gramatisko dzimtu.

Valodai ir četri tuvu radniecīgi dialekti: centrālais, Viļujas, ziemeļrietumu un Taimiras. Atsevišķos avotos par jakutu valodas dialektu tiek uzskatīta arī tuvu radniecīgā dolganu valoda.

Pirmā jakutu valodas ortogrāfija tika radīta 1917. gadā uz Starptautiskā fonētiskā alfabēta pamata. Tajā bija iekļauti tikai mazie burti un "ː" zīme patskaņu garumu apzīmēšanai. Vēlākos gados alfabēts vairākkārt reformēts, bet 1929. gadā aizstāts ar latīņu unificēto tjurku alfabētu. 1939. gadā tas aizstāts ar alfabētu, kas veidots uz kirilicas pamata.

А а	Б б	В в	Г г	Ҕ ҕ	Д д	Дь дь	Е е

Ё ё	Ж ж	З з	И и	Й й	К к	Л л	М м
Н н	Ң ң	Нь нь	О о	Ө ө	П п	Р р	С с
Һ һ	Т т	У у	Ү ү	Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч
Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	Ы ы	Ь ь	Э э	Ю ю	Я я

Atsauces

1. Krievijas 2002. g. tautas skaitīšana. Распространенность владения языками (кроме русского) (http://www.perepis2002.ru/ct/doc/TOM_04_04.xls)